

**ВИКОРИСТАННЯ РЕЙТИНГУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ДЛЯ
ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ**

Управління економічною системою страхової компанії вимагає прийняття рішень щодо взаємодії як з об'єктами управління всередині системи, так і з іншими системами в зовнішньому середовищі. Основою прийняття рішень є інформація щодо стану та діяльності економічних агентів. Особливої актуальності в умовах інформаційного вибуху набувають моделі і методи, які дають змогу зменшувати обсяг інформації, необхідної для прийняття рішень, подання її в формі, сприятливій для сприйняття фінансовому менеджменту. Одним з таких перспективних методів є рейтинги або рейтингове оцінювання фінансової безпеки страховика.

Фінансова безпека страховика є багатограним та багатовимірним явищем його економічної системи, тому є інформаційним каталізатором для прийняття управлінських рішень на різних рівнях економічної системи країни:

- 1) на мікрорівні – потенційними та поточними страхувальниками, конкурентами, посередниками;
- 2) на мезорівні – регіональними контролюючими органами;
- 3) на макрорівні – контролюючими органами, виконавчою владою.

Дані користувачі є зовнішніми по відношенню до інформаційного поля страховика, тому для них характерні наступні спільні риси:

- 1) рейтинг фінансової безпеки страхових компаній не публікується у ЗМІ, тому кожен контрагент розраховує його за власною методикою;
- 2) показники, що включені в рейтинг, розраховуються з даних офіційної фінансової та статистичної звітності, з інших законних джерел інформації (попередня співпраця тощо);
- 3) здійснюють позитивний або негативний вплив на фінансову безпеку страховика.

В оцінюванні фінансової безпеки компанії зазначені користувачі можуть дослідити тільки рівень фінансової безпеки – кількісний показник, що відображає співвідношення фактичного інтегрального показника до еталонного (максимально можливого) та запас міцності фінансової безпеки – кількісний показник, що відображає співвідношення фактичного інтегрального показника до мінімально необхідного.

Відмінності між користувачами наявні через різну мету рейтингу фінансової безпеки. Так, для поточних страхувальників рейтинг слугуватиме лише додатковим підтвердженням правильного вибору компанії. Якщо ж рейтинг відобразатиме дуже низький запас міцності фінансової безпеки і підвищиться ймовірність невилати страхової суми, то страхувальник відмовиться від послуг компанії.

Вибір потенційних страхувальників буде схожий на попередній і, в основному, обмежиться оцінкою найбільших компаній. Проте, їм не буде відомий запас міцності фінансової безпеки, що з точки зору попередніх досліджень рейтингів лідерів ринку, сформує не об'єктивну оцінку (переоцінку) безпеки страховика та можливостей відповідати за своїми зобов'язаннями.

Використовувати рейтинги фінансової безпеки страховика будуть страхувальники, що страхуватимуть об'єкт на велику суму, тому зацікавлені в чіткій оцінці компанії (самостійними силами або за допомогою експертів). В основному такими є юридичні особи. Рейтинг фінансової безпеки компанії необхідний конкурентам для маркетингових заходів, для порівняння і підвищення конкуренції у певному сегменті ринку, галузі чи регіоні.

Посередниками страховиків на ринку є страхові брокери, страхові агенти та допоміжні асистуючі компанії (асистанс). Брокерам важливо знати рейтингову оцінку фінансової безпеки страхових компаній, тому що «зв'язуючи» страхувальників і компанії він відповідає «власним ім'ям» за надані послуги. У разі негативних відгуків страхувальника, в брокера можливе зниження обсягів діяльності та довіри до нього.

Низький рейтинг фінансової безпеки свідчатиме про рівень оплати послуг для страхових агентів та про можливість розширення мережі асистуючих компаній – для асистансу.

Основним же користувачем інформації про фінансову безпеку є керівництво та власники страхової компанії. Фінансові аналітики в рейтинг фінансової безпеки для внутрішніх користувачів застосовують значно більшу кількість показників: ступінь збалансованості страхового портфеля, достатність страхових резервів, ступінь диверсифікації інвестицій, частка страхових платежів та виплат на один структурний підрозділ, обґрунтованість фонду оплати праці тощо. Це дає змогу оцінити не тільки рівень та запас міцності, а й стан та потенціал безпеки.

Стан фінансової безпеки – якісний показник, який відображає відповідність певним критеріям, відсутність негативних явищ і тенденцій розвитку. Його можна ідентифікувати як «стійкий», «нестійкий», «стабільний», «передкризовий» і «кризовий». Потенціал фінансової безпеки – кількісний показник, що відображає використані на невикористані можливості (резерв) у забезпеченні фінансової безпеки.

Визначення рейтингів за наведеними характеристиками фінансової безпеки в комплексі характеризує всю економічну систему компанії, що призводить до прийняття відповідних рішень управлінським персоналом – відбувається рейтингове управління.

Рейтингове управління є процесом, у якому рейтинг використовується для аналізу, контролю, обліку, прогнозування та регулювання діяльності економічної системи та її складових на основі багатофакторного аналізу даної системи. Суттєвою характеристикою процесу рейтингового управління є те, що рейтингова оцінка одночасно виступає і як інструмент, і як ціль управління.

Тобто, на мікрорівні рейтинг має широке коло застосувань. Важливим рейтингом фінансової безпеки страхових компаній є і на мезорівні. Дослідження вітчизняних науковців діяльності страхових компаній у регіонах України, свідчать про наступне:

- 1) глибина страхового ринку (рівень проникнення страхування) та щільність страхування нерівномірні по всіх регіонах;
- 2) тенденція надвисокої міжрегіональної диференціації за розміром страхових платежів;
- 3) погано розвинена інфраструктура страхового ринку на регіональному рівні;
- 4) мала кількість регіональних страховиків (за юридичною реєстрацією у конкретному регіоні);
- 5) нерівномірність попиту на страхові послуги в регіонах.

Зазначені чинники негативно впливають на фінансову безпеку страховиків. Проте, користуючись рейтингом фінансової безпеки страхових компаній у регіонах, місцеві органи управління фінансами зможуть мати яснішу картину інвестиційного потенціалу регіону, розвитку інфраструктури регіону, бази формування фінансових ресурсів у відповідному бюджеті та, як наслідок, можливостей зростання фактичних доходів на душу населення і валового регіонального продукту.

Рейтинг фінансової безпеки страхових компаній на макрорівні є загальною оцінкою рівня розвитку страхового ринку, а це в свою чергу впливає на фінансову безпеку держави загалом. Органи державної влади використовуючи рейтинг зможуть більш об'єктивно оцінити поточні характеристики і тенденції розвитку страхового ринку; застосувати законодавчі обмеження для компаній щодо рівня фінансової безпеки, тим самим борючись з кептивними компаніями; вчасно впливати на можливу нестабільність у діяльності великих страховиків для захисту майнових інтересів страхувальників тощо.

Отже, рейтинг фінансової безпеки страхової компанії використовується для прийняття управлінських рішень різними суб'єктами економічної системи на мікро-, мезо- і макрорівні. Рейтингове управління дає найбільш об'єктивну та зрозумілу інформацію про стан економічної системи страховика, тому його можуть використовувати зовнішні та внутрішні користувачі.

КУЧЕРУК Володимир Володимирович – студент 5-го курсу Житомирського державного технологічного університету

Наукові інтереси: математичні методи та моделі в страхуванні

Tel: +38 097 180 30 96

E-mail: volodymyr_kucheruk@mail.ru